

روی کرد نظام مدار

یکی از مهم‌ترین مسائل در هر نظام اجتماعی، تعریف نقش‌های اجتماعی و به طور خاص‌تر طبقه‌بندی مشاغل است. هر عضوی از اجتماع انسانی ناگزیر از احراز نقشی اجتماعی است. این نقش اجتماعی می‌تواند در حد «شغل» فروکاست شود تا فرد در اجتماع نقش منفعلانه‌ای برای خود تعریف نکرده و صرفاً در چهارچوبی تعریف شده و محافظه‌کارانه عمل کند تا گذران زندگی نماید. اما از سوی دیگر فرد می‌تواند در قبال جامعه‌ی خود فعال بوده و حس «مسئولیت» داشته باشد. در این راستا، «مسئولیت» در مقابل «مشغولیت»، و «مسئول» در برابر «مشغول» تعریف می‌گردد. انسان مسئول کسی است که خود را پاسخ‌گو و بدهکار می‌داند حال آن‌که انسان مشغول طلبکار جامعه خود است تا جایگاهی برای او تعریف شود و وی بر آن مسند تکیه زند.

یک استراتژیست، انسان مسئول است. او منتظر نمی‌ماند جامعه برای او شغل و کاری را تعریف نماید تا وی آنها را اشغال کرده و به انجام شرح وظایف آن شغل مشغول شود. بلکه در روی‌کردی فعالانه به دنبال پر کردن خلأهای جامعه‌ی خود می‌گردد تا آنها را رفع نماید. او به دنبال اصلاح جامعه است و در این راستا، اختلالات سیستمی را شناسایی کرده و در راستای بهبود آنها اقدام می‌نماید. او صرفاً به دنبال گذران زندگی خود، در مقیاسی خرد نیست، بلکه در سطوح کلان‌تر و با نگاهی نظام‌مند و سیستماتیک، زندگی کوچک خود را در نسبت با جامعه‌ی بزرگتر در کشور، و بلکه کل جامعه‌ی جهانی و حتی تمام طبیعت و جهان می‌داند. در این راستا، تلاش می‌کند تا علاوه بر مسئولیت‌پذیری در سطح خرد، مسئولیت‌پذیری در سطوح کلان جامعه و میان‌تمدنی را نیز داشته باشد.

یکی از مسائلی که کودک در فرایند رشد با آن مواجه است، تعریف نقش اجتماعی خود است. هدایت کودک به سمت اتخاذ نقش اجتماعی فعال و «مسئولانه» به جای احراز نقش اجتماعی منفعلانه و غیرمسئولانه در چهارچوب احراز یک «شغل»، یکی از اهداف «روی‌کرد نظام مدار» است. ضمناً ایجاد توانایی در درک ارتباط بین سطح خرد زندگی وی با سطوح کلان اجتماعی و جهانی نیز از دیگر اهداف این روی‌کرد است.